

Infra ja ympäristö / Väylänpito
Raimo Tapio

Säädösperusta

REACH-asetus 1907/2006
CLP-asetus 1272/2008
Biosidiasetus 528/2012
Kemikaalilaki 599/2013
Kasvinsuojelulainelaki 1563/2011
Konedirektiivi 2006/42/EY

Korvaa/muuttaa

Ratahallintokeskuksen hyväksymät
aineet ja kemikaalit (RHK
371/739/00), pvm 8.3.2000

Voimassa

1.3.2015 alkaen, toistaiseksi


Asiasanat

kemikaalit, radanpito, ohje

Radanpidossa käytettävät kemikaalit

Liikennevirasto on hyväksynyt käyttöön ohjeen Radanpidossa käytettävät kemikaalit.

ylijohtaja



Raimo Tapio

tekninen johtaja



Markku Nummelin

LISÄTIETOJA
Simo Toikkanen
Liikennevirasto
puh. 029 534 3890

Liikennevirasto

PL 33, 00521 Helsinki
Opastinsilta 12 A, 00520 Helsinki

Puhelin 0295 34 3000
Faksi 0295 34 3700

etunimi.sukunimi@liikennevirasto.fi
kirjaamo@liikennevirasto.fi

www.liikennevirasto.fi

26.2.2015

Sisällysluettelo

1 Yleistä	3
2 Hyväksymisen edellytykset	4
2.1 Koekäyttö	5
3 Hyväksytyjen kemikaalien luettelo	5
3.1 Hyväksymisehdot	5
3.2 Kemikaaliluettelon ylläpito	6
3.3 Uusien kemikaalien hyväksyminen luetteloon	6
3.4 Kemikaalin poistaminen luettelosta	6
4 Miten kemikaaliluettelon ylläpito tapahtuu käytännössä?	7
4.1 Seurattavat tiedot	7
5 Julkaistavat tiedot	7
6 Muuta	8
6.1 Kasvinsuojeluaineiden käyttö	8
6.1.1 Kasvinsuojelututkinto	8
6.1.2 Levitysvälineet	8
6.1.3 Vaatimukset ja määräajat	8
7 Liitteet	9

26.2.2015

1 Yleistä

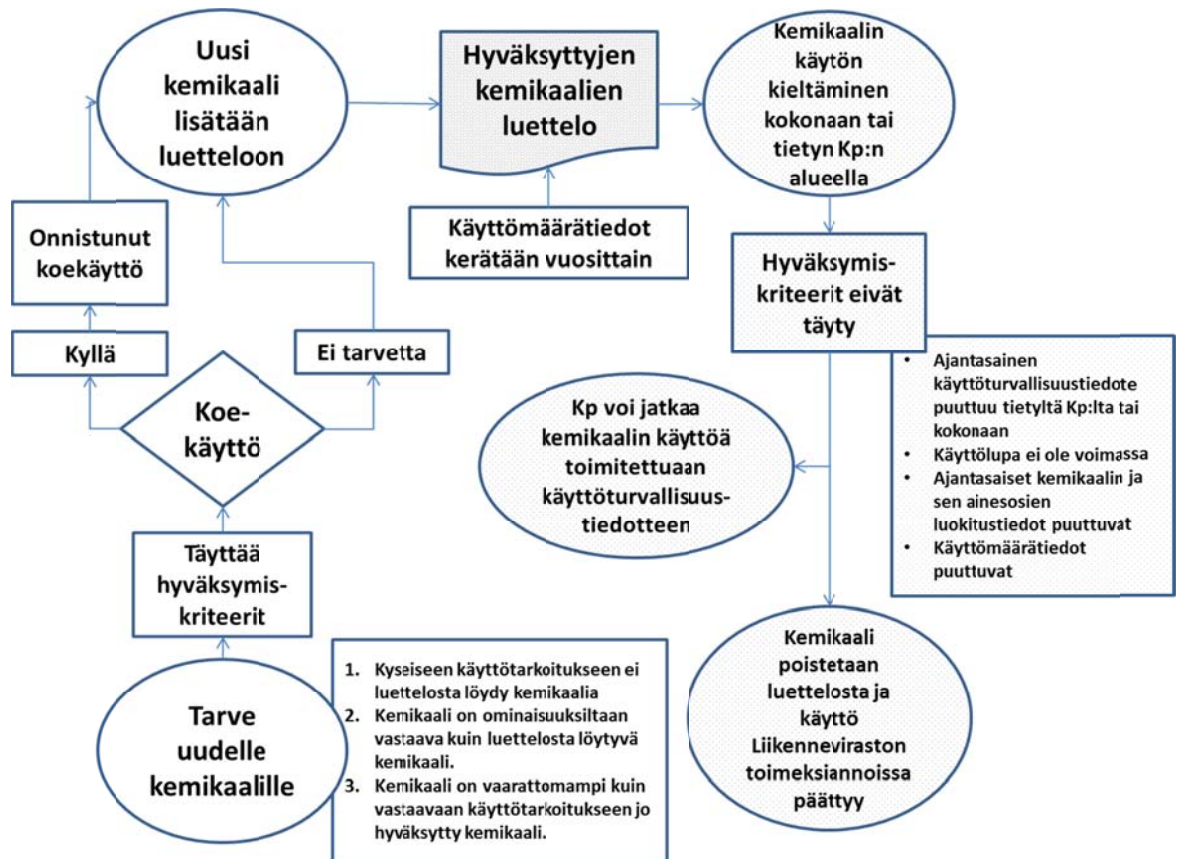
Liikennevirasto on vastuullinen toimija ja edellyttää, että myös yhteistyökumppanit toimivat vastuullisesti. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että hankkeissa ja toimeksiannoissa huomioidaan ympäristö- ja työturvallisuusnäkökohdat, kuten kemikaalien turvallinen käsittely radan kunnossapitotöissä. Tämän vuoksi kaikkien radan kunnossapitotöissä käytettävien kemikaalien tulee olla Liikenneviraston hyväksymiä.

Liikennevirasto ylläpitää luetteloa hyväksymistään kemikaaleista. Luettelo päivitetään säännöllisesti, mutta käyttäjän tulee myös omatoimisesti varmistaa, että käyttämänsä kemikaali ja sen sisältämät tehoaineet ja/tai vaaralliset aineet ovat viranomaisen (esim. Tukes / biosidit ja kasvinsuojeluaineet) hyväksymiä ja niiden käyttölupa on voimassa.

Kaikki hyväksytyjen kemikaalien luettelossa olevat aineet täyttävät tässä ohjeessa esitetyt kriteerit ja ovat siten käytettävissä Liikenneviraston toimeksiannoissa kaikilla kunnossapitoalueilla. Käyttöturvallisuustiedotteita koskevien vaatimusten suhteen on tärkeää huomioida se, että kemikaalin käyttö tietyllä kunnossapitoalueella edellyttää, että kyseinen kunnossapitoalue on tämän ohjeen mukaisesti toimittanut Liikennevirastolle ajan tasaisen käyttöturvallisuustiedotteen. Käyttöturvallisuustiedotteen puuttuminen estää kemikaalin käytön kyseisellä alueella.

Kaaviossa 1 on esitetty hyväksytyjen kemikaalien luettelon ylläpidon eri vaiheet. Tarvemmin ne on kuvattu tässä ohjeessa.

26.2.2015



Kaavio 1: Hyväksytyjen kemikaalien luettelon ylläpito

2 Hyväksymisen edellytykset

Hyväksyessään radan kunnossapitotoissa käytettäviä kemikaaleja Liikennevirasto edellyttää, että:

- kemikaalien käsittely, niihin liittyvät luvat, rekisteröinnit ja dokumentit ovat viranomaisvaatimusten mukaisia
 - esim. ajantasainen käyttöturvallisuustiedote on saatavilla käyttäjien äidinkielellä (yleisimmin suomen kielellä) ja,
 - kohdassa 6.1 mainitut pätevyysvaatimukset kasvinsuojeluaineiden käyttämiselle täytyvät),
- kemikaalien ympäristö- ja turvallisuusvaarat tiedetään,
- kemikaaleista toimitetaan Liikennevirastolle ajan tasalla olevat kemikaalien suomenkieliset käyttöturvallisuustiedotteet, ja
- kemikaaleista toimitetaan vuosittain käyttömäärätiedot radan kunnossapitoalueittain.

26.2.2015

2.1 Koekäyttö

Koekäyttöön voidaan valita kemikaali, joka siitä saatavien teknisten tietojen perusteella voi ominaisuuksiltaan sopia radan kunnossapitotöihin. Liikennevirasto antaa koekäyttöluvan aina määrääjäksi.

Mikäli Liikennevirasto on valinnut tai antanut luvan kemikaalin koekäyttöön, on kohdassa 2. mainittujen vaatimusten lisäksi kemikaalin hyväksymisen ehtona onnistunut koekäyttö.

3 Hyväksytyjen kemikaalien luettelo

Hyväksytyt kemikaalit löytyvät Liikenneviraston ylläpitämästä radan kunnossapitotöihin hyväksytyjen kemikaalien luettelosta. Luettelo on Liikenneviraston verkkosivuilla.

3.1 Hyväksymisehdot

Luetteloon hyväksytyjen kemikaalien tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

1. Kemikaaleja koskevat seuraavat viranomaismääräykset täyttyvät
 - a. Kemikaalin ja sen sisältämien tehoaineiden ja muiden ainesosien tulee täyttää voimassa olevan lainsäädännön vaatimukset:
 - i. kemikaalilainsäädäntö (koskee kaikkia kemikaaleja)
 - ii. biosidisäädökset (esim. puunsuoja-aineet)
 - iii. kasvinsuojeluainesäädökset (esim. rikkakasvien torjunta-aineet)
 - b. Mikäli kemikaali kuuluu rekisteröitäviin ja/tai luvanvaraisiin kemikaaleihin (esim. puunsuoja-aineet ja rikkakasvien torjunta-aineet), on sen oltava hyväksytyjen valmisteiden rekisterissä ja kaikkien sen sisältämien tehoaineiden tulee olla hyväksytyjä. Esimerkkejä rekistereistä ja luetteloista:
 - i. kasvinsuojeluinerekisteri (Tukes)
 - ii. hyväksytyt puunsuoja-aineet (Tukes)
 - c. Kemikaalin mahdollisesti sisältämät erityistä huolta aiheuttavat aineet löytyvät luvanvaraisten aineiden luettelosta (ECHA) ja kyseiseen käyttöön on myönnetty lupa (tai käyttö on vapautettu lupamenettelystä). Siirtymäaikana aineet voivat löytyä myös kandidaattilistalta. Luvanvaraisia aineita ovat:
 - i. syöpää aiheuttavien, perimää vaurioittavien tai lisääntymiselle vaarallisten aineiden vaaraluokkaan ja kategoria 1A tai 1B kuuluvat aineet,
 - ii. hitaasti hajoavat, biokertyvät ja myrkylliset (PBT) tai erittäin hitaasti hajoavat ja erittäin voimakkaasti biokertyvät (vPvB) aineet, ja
 - iii. tapauskohtaisesti tunnistettavat aineet, joiden osalta on tieteellistä näyttöä todennäköisistä vakavista vaikutuksista, jotka aiheuttavat vastaavaa huolta kuin CMR- tai PBT/vPvB-aineet.
 - d. Kemikaalin käyttöturvallisuustiedote täyttää lainsäädännön vaatimukset, sitä päivitetään tarvittaessa ja se on toimitettu Liikennevirastolle.
 - e. Kemikaali on pakattu ja merkitty vaatimustenmukaisesti.
2. Koekäytössä olleen aineen koekäyttö osoittaa kemikaalin olevan teknisesti sopiva sille määritettyyn käyttötarkoitukseen.

26.2.2015

3.2 Kemikaaliluettelon ylläpito

Kemikaaliluetteloä ylläpidetään Liikenneviraston toimesta. Ylläpitoon kuuluu seuraavia asioita:

1. Mahdollisten käyttö lupien voimassaolo tarkistetaan 4 kertaa vuodessa (mm. kasvin-suojeluinerekisteri, biosidirekisteri, erityistä huolta aiheuttavat aineet (SVHC) kandidaattilista ja myönnetyt käyttö luvat).
2. Kemikaalien ja ainesosien luokitukset päivitetään vastaamaan CLP-asetusta viimeis-tään siirtymäaikaon loppuun mennessä
 - a. aineen luokitus on 31.5.2015 saakka annettava käyttö turvallisuu tiedottees-sa sekä väistävän lainsäädännön että CLP-asetuksen mukaisesti ja 1.6.2015 alkaen ainoastaan CLP-asetuksen mukaisesti,
 - b. seosten luokitukset ja merkinnät tulee olla CLP-asetuksen mukaiset viimeis-tään 1.6.2017 alkaen.
3. Tarkistetaan kerran vuodessa luettelossa olevien aineiden käyttö turvallisuu tiedot-teiden ajantasaisuus ja vaatimusten mukaisuus.
4. Lisätään luetteloön hyväksymiskriteerit täyttävät uudet aineet tarvittaessa.
5. Poistetaan luettelosta aineet, joiden hyväksymiskriteerit eivät enää täyty; vähintään 4 kertaa vuodessa tai tarvittaessa välittömästi (esim. käyttö luvan voimassaolon päät-tyessä).

Mikäli kemikaaliluetteloön tehdään muutoksia tai päivityksiä, lähetetään siitä tieto kun-nossapitoalueiden nimeämille vastuuhenkilöille. Päivitetty luettelo julkaistaan Liikennevi-raston verkkosivuilla.

Liikennevirasto kerää vuosittain käyttö määrätiedot radan kunnossapitoalueittain käytös-sä olevista kemikaaleista. Käyttö määrätietojen keräyksen yhteydessä kunnossapitäjiä pyydetään tarkistamaan kemikaaliluetteloön tiedot käyttämiensä kemikaalien osalta (koh-ta 4).

3.3 Uusien kemikaalien hyväksyminen luetteloön

Uusia kemikaaleja voidaan hyväksyä luetteloön, kun luetteloön hyväksymisen ehtojen li-säksi (kohta 3.1) ainakin yksi seuraavista vaatimuksista täyttyy:

1. Kyseiseen käyttö tarkoitukseen ei luettelosta löydy kemikaalia.
2. Kemikaali on ominaisuuksiltaan vastaava kuin luettelosta löytyvä kemikaali.
3. Kemikaali on vaarattomampi kuin vastaavaan käyttö tarkoitukseen hyväksytty kemikaali.

ja koekäytössä olleen aineen koekäyttö on onnistunut.

3.4 Kemikaalin poistaminen luettelosta

Kemikaali voidaan poistaa hyväksytyjen kemikaalien luettelosta, jos joku kappaleessa 3.1. mainituista hyväksymiskriteereistä ei täyty. Kemikaali poistetaan luettelosta myös,

26.2.2015

mikäli sen käyttöön kunnossapidossa ei ole enää tarvetta. Luettelosta poistetun kemikaalin käyttö kunnossapitotöissä tulee lopettaa välittömästi.

4 Miten kemikaaliluettelon ylläpito tapahtuu käytännössä?

Liikennevirasto pyytää kemikaaliluettelon tarkastamiseksi ja ylläpitämiseksi tarvittavat, kohdassa 4.1 mainitut tiedot kunnossapitäjiltä vuosittain. Tietojen keruuta varten kunnossapitäjien tulee nimetä vastuuhenkilöt, joille pyynnöt osoitetaan. Tietojen keruu tehdään aina kuluvan vuoden marraskuussa, jolloin päivitetty luettelo julkaistaan seuraavan vuoden helmikuussa. Muutosten niin vaatiessa (esim. kemikaali tai sen tehoaineen käyttöluva päättyy) luettelo päivitetään useammin. Tietojen keruussa käytetään liitteenä olevaa lomaketta.

Kunnossapitäjiltä saatavien tietojen keräämisen lisäksi Liikennevirasto tekee kappaleessa 3.2. luetellut tarkastukset.

4.1 Seurattavat tiedot

Hyväksytyistä kemikaaleista seurataan seuraavia tietoja:

1. kemikaalin kauppanimi,
2. käyttötarkoitus,
3. kemikaalin luokitus
4. kemikaalin sisältämät tehoaineet/vaaralliseksi luokiteltavat ainesosat ja niiden pitoisuus (p-%); tehoaineiden / vaaralliseksi luokiteltavien ainesosien luokitus;
5. kemikaalin sisältämien ainesosien CAS-numerot,
6. käyttöturvallisuustiedotteen päivämäärä,
7. Käyttöturvallisuustiedote on toimitettu Liikennevirastolle (kyllä/ei)
8. mahdollisen käyttöluvan päättymispäivämäärä;
9. mahdollisen koekäyttöluvan päättymispäivämäärä; ja
10. käyttömäärätiedot.

5 Julkaistavat tiedot

Päivitetty, radan kunnossapitotöihin hyväksytyjen kemikaalien luettelo julkaistaan vähintään kerran vuodessa ja tarpeen mukaan useammin (kts. kohta 4). Julkaistavassa luettelossa esitetään seuraavat tiedot:

1. kemikaalin kauppanimi,
2. käyttötarkoitus,
3. kemikaalin luokitus,
4. kemikaalin sisältämät tehoaineet/vaaralliseksi luokiteltavat ainesosat ja niiden pitoisuus (p-%); tehoaineiden / vaaralliseksi luokiteltavien ainesosien luokitus;
5. kemikaalin sisältämien ainesosien CAS-numerot, ja
6. mahdollisen käyttöluvan päättymispäivämäärä.

26.2.2015

6 Muuta

6.1 Kasvinsuojeluaineiden käyttö

Vuonna 2012 tuli voimaan uusi Kasvinsuojelulainelaki (1563/2011), jonka sisällöstä on kerätty muutamia keskeisiä, radan kunnossapitotöihin liittyviä asioita kappaleisiin 6.1.1.-6.1.3.

6.1.1 Kasvinsuojelututkinto

Henkilöt, joiden tulee suorittaa tutkinto:

- ammattitoiminnassaan kasvinsuojeluaineita levittävä henkilö;
- ammattikäyttöön hyväksytyjen kasvinsuojeluaineiden ostaja; ja
- kasvinsuojelusta päättävä.

Tutkinto on henkilökohtainen ja se on voimassa 5 vuotta. Pätevyyden ylläpito vaatii tutkinnon uusimisen.

Kasvinsuojelukoulutus on vapaaehtoinen eli tutkinnon voi suorittaa osallistumatta koulutukseen. Tukesin sivuilta löytyy verkko-opetusmateriaali, jonka avulla voi itsenäisesti valmistautua tutkinnon suorittamiseen (www.tukes.fi/kasvinsuojelu ja www.tukes.fi/vaxtskydd).

Tukes pitää rekisteriä tutkinnon suorittaneista.

6.1.2 Levitysvälineet

Testausvelvoite koskee kaikkia ammattikäytössä olevia ruiskuja muutamien poikkeuksin. Testaus on vuoteen 2020 saakka voimassa 5 vuotta ja siitä eteenpäin 3 vuotta, jonka jälkeen mennään uusien ruiskujen vaatimuksiin.

Lisäksi uutena myytävien ruiskujen on täytettävä valtioneuvoston asetuksen 400/2008 vaatimukset, jolla toimeenpantiin EU:n konedirektiivi 2006/42/EY. Standardisarjan SFS-EN ISO 16119 mukaan valmistettu ruisku täyttää lainsäädännön vaatimukset uusille ruiskuille.

6.1.3 Vaatimukset ja määräajat

Kasvinsuojeluaineita käyttävien, niitä ostavien ja niiden käytöstä päättävien henkilöiden ja levitysvälineiden tulee täyttää seuraavat vaatimukset asetettuihin määräaikoihin mennessä:

1. ammattimaisesti kasvinsuojeluaineita käytävillä on oltava kasvinsuojelututkinto suoritettuna 26.11.2015 mennessä.
2. ammattimaisessa käytössä olevat kasvinsuojeluaineiden levitysvälineet on oltava kertaalleen testattu 26.11.2016 mennessä

26.2.2015

Todistukset on toimitettava Liikennevirastolle viimeistään asetettuun määräpäivään mennessä.

7 Liitteet

1. Hyväksytyjen kemikaalien luettelo
2. Käyttömäärien keräys ja tietojen tarkastus -lomake